

§ 231

Diariennr: IFN-2025/00272

Remiss av Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott dnr Ju2025/01945

Beslut

Individ och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2025-10-06.

Reservation

Igor Hell (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har beretts möjlighet att yttra sig över utkast till lagrådsremiss, *sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott* Ju2025/01945 och Kommunstyrelsen har överlämnar denna remiss till Individ – och familjenämnden för eget yttrande till Justitiedepartementet.

I utkastet till lagrådsremiss Ju2025/01945 lämnas förslag som kompletterar förslagen i frågan om straffbarhetsåldern som lämnats i SOU 2025:11. Det huvudsakliga innehållet för utkastet är en ändring i lagstiftningen som innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Regleringen föreslås vara tidsbegränsad och gälla i fem år och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Individ- och familjenämnden anser att barn och unga som begår brott i första hand ska få vård och stöd av socialtjänsten, det gäller även när barn begår allvarliga brott. Individ- och familjenämnden anser att skälen för att ändra nuvarande lagstiftning inte är tillräcklig. Individ- och familjenämnden avstyrker sålunda förslaget om att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Individ- och familjenämnden avstyrker även alla följdändringar och förslag i utkastet

som en konsekvens av att förslaget om en sänkt straffbarhetsålder avstyrks.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S), Andreas Sellstedt (V), Ahmed Hersi (MP), Hanna Lundin-Jernberg (L), Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Igor Hell (M) yrkar bifall till remissen och avslag på tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Andreas Lundgren (S) yrkar avslag till Hells (M) yrkande.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut mot remissens förslag och finner att tjänsteskrivelsens förslag till beslut bifalls.

Reservation

Igor Hell (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande enligt följande:

Bifall till remissen.

Avslag till tjänstemannaförslaget.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-10-06

Remiss av Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott dnr Ju2025/01945

Beredningsansvariga

Maria Sydlén, jurist

Tilda Molin, utredare

Beslutet ska skickas till

Justitiedepartementet

Kommunstyrelsen

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-10-22

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Remiss av Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott dnr Ju2025/01945

Sammanfattning

Individ- och familjenämnden i Umeå kommun har fått möjlighet att yttra sig över utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott. Det huvudsakliga innehållet för utkastet är en ändring i lagstiftningen som innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Regleringen föreslås vara tidsbegränsad och gälla i fem år och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Individ- och familjenämnden avstyrker förslaget om att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Individ- och familjenämnden avstyrker även alla följdändringar och förslag i utkastet som en konsekvens av att förslaget om en sänkt straffbarhetsålder avstyrks.

Yttrande

Utkastet till lagrådsremiss har föregåtts av utredningen Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11), vilken Individ- och familjenämnden yttrade sig över våren 2025 och avstyrkte då utredningens förslag om att sänka straffåldern till fjorton år för grova brott. I det nu omarbetade förslaget sänks straffbarhetsåldern från det ursprungliga förslaget om fjorton år - till tretton år. Hur förslagen påverkar trettonåringar är därmed inte utrett, vilket vi anser vara problematiskt.

Den ursprungliga utredningen kring sänkt straffbarhetsålder fick omfattande kritik från en övervägande del av remissinstanserna, med välgrundade argument kring varför de anser att de varken skulle leda till ett ökat samhällsskydd eller ökad legitimitet för straffsystemet, samt hur

förslagen skulle påverka barn på ett negativt sätt. I utkast till lagrådsremissen saknas det en tydlig förklaring till hur man motiverar att gå vidare med förslagen trots massiv kritik och samtidigt sänka straffbarhetsåldern ytterligare även om det bara gäller för vissa brott.

Det har under senare tid beslutats om flertalet myndighetsuppdrag, lagändringar och nya lagar på kort tid i syfte att kunna agera mot de kriminella gängerna och att unga inom ramen för den grova organiserade brottsligheten utnyttjas. Vad som inte har gjorts, är några välgrundade utvärderingar för en längre period som visar på konsekvenser och effekter av det som redan genomförts, så man kan fastställa om det är motiverat med ytterligare åtgärder och om så, vilka åtgärder som med hänsyn till utvärderingen kan förväntas vara mest effektiv. Individ- och familjenämnden konstaterar att det saknas utredningar med ett vidgat perspektiv utifrån forskning och beprövad erfarenhet, där sociala och rehabiliterande åtgärder samt förebyggande åtgärder är utgångsläget framför åtgärder av straffrättslig karaktär.

Individ- och familjenämnden anser att barn och unga som begår brott i första hand ska få vård och stöd av socialtjänsten, det gäller även när barn begår allvarliga brott. Barn med funktionsnedsättningar är extra utsatta för att bli utnyttjade i kriminella sammanhang och Individ- och familjenämnden ser inte att förslagen tar hänsyn till detta.

Individ- och familjenämnden anser att skälen för att ändra nuvarande lagstiftning inte är tillräckliga. Individ- och familjenämnden avstyrker förslaget om att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Individ- och familjenämnden avstyrker även alla följdändringar och förslag i utkastet som en konsekvens av att förslaget om en sänkt straffbarhetsålder avstyrks.

Om reformen ändå genomförs understryker Individ- och familjenämnden vikten av utvärdering för att följa upp konsekvenserna av den tillfälliga lagstiftningen.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Maria Sydlén
Jurist

Tilda Molin
Utredare